

۱۴

علائم مشابه سکته مغزی در پیر و جوان

اثر انگشت مغزت را بگیر!

۱۵

قطع درختان بلوط و تخریب جنگل‌های زاگرس در لرستان به بهانه کمبود سوخت از یک سو و نبود درآمد از دیگر سو سرعت گرفته است

اگر بلوطی باقی بماند!

زندگی

دوشنبه ۲۲ آذر ۱۴۰۰ :: شماره ۶۱۰۳

۱۶

۱۳ جامه

یادداشت

مرتضی پورمیرزایی
مدیرعامل انجمن
یوزپلنگ ایرانی

یک تشکل و هزار مشکل

چالش‌های پیش‌روی سازمان‌های مردم‌نهاد محیط‌زیستی بیشتر از آن است که بتوان به خروجی واحدی از آن دست یافت اما شاید اولین نقد را باید به خود این تشکل‌ها وارد دانست و آن هم وابستگی بیش از اندازه این سازمان‌ها به نهادهای دولتی است. این در حالی است که ماهیت حضور این تشکل‌ها ایجاب می‌کند آنها مستقل باشند و اتفاقاً سیاست‌های دولتی را همسو با فعالیت‌های خود کنند، این وابستگی گاه باعث شده‌است روحیه مطالبه‌گری سازمان‌های مردم‌نهاد هم زیر سؤال برود. در این میان به این نکته هم باید اشاره کرد که اساساً خود دولت‌ها چقدر به مشارکت‌های مردمی در این حوزه باور دارند؟ چرا که گاه دولتی با اعتقاد به مشارکت‌های مردمی بر سر کار می‌آید و به تبع آن رشد و جهشی در ظهور و فعالیت‌های این سازمان‌ها شاهد هستیم، در ادامه آن بسیاری از فعالیت‌ها و برنامه‌ریزی‌ها صورت می‌گیرد اما با تغییر دولت‌ها این سیاست‌ها هم تغییر پیدا می‌کند چرا که دولت تازه احتمالاً باوری به حضور و مشارکت این سازمان‌ها ندارد. این اتفاق از جمله پیامدهای چسبندگی بیش از اندازه برخی سازمان‌های مردم‌نهاد به نهادهای دولتی است. پیامد دیگر این تغییر مداوم سیاست‌ها غالب شدن نگاه امنیتی به فعالیت‌های محیط‌زیستی این سازمان‌هاست. در حالی که این مشکل می‌تواند به وسیله تعامل با خود این سازمان‌ها حل شود. مابخش قابل توجهی از زندگی خودمان را وقف کارهای داوطلبانه کرده‌ایم به این مفهوم که بیشتر از مردم عادی دغدغه آبادانی این کشور را داریم اما نکته اینجاست که تخصص ما در این حوزه چیز دیگری است. به عنوان مثال در انجمن یوزپلنگ ایرانی مادر حوزه‌پایش جمعیت، شناسایی نیازهای حفاظتی و تامین مالی برای کارهای حفاظتی از یوزپلنگ ایرانی تخصص داریم اما نمی‌توانیم تشخیص بدهیم افراد به چه انگیزه‌ای کمک مالی به این انجمن داشته‌اند اما به تجربه می‌دانیم که یک سری اطلاعات و داده‌ها را در اختیار عموم قرار ندهیم. خیلی از اوقات حتی دوستان ما در تشخیص داده‌های حساس دچار تردید و مشکل هستند چرا که در این حوزه تخصصی ندارند و کاربری آنها از این داده‌ها به منظور حفاظت از محیط‌زیست است و بس. نگاهی به حضور تعداد زیادی از سازمان‌های مردم‌نهاد هم آسیب دیگر این سازمان‌ها را نشان می‌دهد، تعداد بسیار زیاد تشکل‌های محیط‌زیستی لزوماً به معنای افزایش کیفی فعالیت‌های آنها نیست، به این مفهوم که هر چه تعداد این نهادها بیشتر باشد لزوماً به معنای بهبود وضعیت ما در حوزه محیط‌زیست نخواهد بود. جالب این‌که از میان حدود ۹۰۰ سازمان‌های مردم‌نهاد محیط‌زیستی در حال حاضر تنها یک تشکل در رابطه با حفظ گونه یوزپلنگ فعالیت می‌کند، در حالی که این گونه در خطر از مهم‌ترین گونه‌ها و به نوعی نماد محیط‌زیست ایران است. فارغ از این موضوع طه سه‌دهه‌گذشته می‌توان حتی به چشم دید که سه برابر شدن تعداد این سازمان‌های مردم‌نهاد به افزایش آگاهی عمومی نسبت به محیط‌زیست ختم نشده‌است.

اعضای سازمان‌های مردم‌نهاد فعال در حوزه محیط‌زیست در طرح‌هایی مانند نذر کار و نهالکاری در جنگل‌های زاگرس شرکت می‌کنند / عکس: شیرگزار سعاد سیمیا

سازمان‌های مردم‌نهاد زیادی در حوزه محیط‌زیست فعال هستند اما به نظر می‌رسد فعالیت آنها خروجی مناسبی ندارد

فعالان کاغذی محیط‌زیست

اما از میانه‌های دهه ۸۰ نه تنها این روند متوقف شده که به دلیل ناکارآمدی این سازمان‌های مردم‌نهاد و بی‌تاثیریشان در وضعیت محیط‌زیست کشور یاد از زندگی مؤسسان و فعالان محیط‌زیستی رو به روشنی‌تری می‌بینیم. این تشکل‌ها با وجود فعالیت‌های خود در این حوزه بازمانده‌اند و تعداد قابل توجهی هم فقط نامی از آنها باقی مانده و بس. جنس مشکلات طی این مدت بسیار متنوع بوده، از نبود زیرساخت و امکانات برای فعالیت آنها در ابتدای رونق تشکیل سازمان‌های مردم‌نهاد بگیرد تا روشن نبودن رابطه دولت‌ها با فعالیت این نهادها و حتی تعارضاتی که خود این سازمان‌ها با یکدیگر داشتند. آنچه پرواضح است این‌که در چند دهه اخیر، بروز مشکلات متعدد زیست محیطی به شکل‌گیری سازمان‌های مردم‌نهاد زیست محیطی و حمایت از آنها انجامیده‌است اما زمانی به توسعه سازمان‌های مردم‌نهاد زیست محیطی می‌توان امیدوار بود که چالش‌های پیش‌روی آنها شناسایی و سعی بر از میان برداشتن آنها شود. اتفاقی که به باور بسیاری از آنها هنوز نیفتاده و آن طور که برخی از آنها به جام جم گفته‌اند، آمیدی به بهبود این وضعیت هم ندارند.

سازمان‌های مردم‌نهاد علیه یکدیگر

هر چند به باور بسیاری از فعالان در سازمان‌های مردم‌نهاد محیط‌زیستی مشکلات ساختاری و قانونی محاط بر دیگر مشکلات است اما چالش‌های دیگری هم در این حوزه وجود دارد. پرتکرارترین چالش از زبان فعالان این حوزه محدودیت منابع مالی سازمان‌های مردم‌نهاد است. عبدا... اشری معتقد است تشکلی با سابقه ۳۰ سال فعالیت در این حوزه هنوز برای استقرار در یک محل ثابت دچار مشکلاتی فراوان است. او می‌گوید حتی در تهیه ملزومات عادی یک سازمان هم مشکلات بسیاری بر سر راه فعالیت این نهادها وجود دارد. سخت‌تر شدن معیشت و ناپسامانی‌های اقتصادی هم این روزها به مشکلات این چنینی افزوده‌است و باعث شده به دلیل پرمشغله بودن اعضا به خاطر این مسائل، وقت کافی برای همکاری در سازمان‌های مردم‌نهاد وجود نداشته باشد. مسعود مولانا هم معتقد است تنها تعارض این سازمان‌های مردم‌نهاد با دولت نیست و این سازمان‌ها هم برای یکدیگر مشکلاتی ایجاد کرده‌اند که در ناکارآمدی آنها طی این سال‌ها موثر بوده‌است. او می‌گوید: «تنوع و تعدد تشکل‌های زیست محیطی در عرصه‌های مشابه و نبود تمایل برای ادغام و همکاری مشترک» یکی از مشکلاتی است که سازمان‌های مردم‌نهاد برای یکدیگر ایجاد کرده‌اند. در گفته‌های مدیرعامل انجمن حفظ محیط کوهستان می‌توان تایید نظر مسعود مولانا را شنید. عبدا... اشری هم بر این باور است: «نداشتن برنامه به‌ویژه برنامه بلندمدت و اولویت‌بندی نشدن اهداف و نبود تمرکز فعالیت‌ها بر مشکلات زیست محیطی مهم» از سوی سازمان‌های مردم‌نهاد باعث شده هیچ‌وقت در طول سه دهه گذشته فعالیت این تعداد نهادها به جنبشی موثر تبدیل نشود اما همچنان هر دو فعال محیط‌زیستی معتقدند عمده‌ترین مشکلات سازمان‌های مردم‌نهاد محیط‌زیستی مشکلات قانونی، ساختاری و مدیریتی است؛ چرا که به باور آنها این مشکلات علاوه بر این‌که در رابطه سازمان‌های مردم‌نهاد با نهادهای دولتی و عمومی موثر است در درون سازمان‌های مردم‌نهاد و بین این سازمان‌ها هم مشکلاتی را به وجود آورده‌است که نتوانند آن‌گونه که باید، در راستای اهدافی که برای آن به وجود آمده‌اند گام بردارند و درگیر مسائل درونی خود باشند.

نتوانسته‌اند کارآمدی لازم را در این حوزه داشته باشند؟ پاسخ مسعود مولانا، دبیر شبکه سازمان‌های مردم‌نهاد مازندران به این سوال وجود مشکلات قانونی، ساختاری و مدیریتی در این میان است. او معتقد است بیشترین مشکلات سازمان‌های مردم‌نهاد محیط‌زیستی به همین کاف‌مدیران دستگاه‌ها از توانایی سازمان‌های مردم‌نهاد کفایت می‌کند و این ضعف حمایت قانونی و مقرراتی است. او می‌گوید: «وقتی ساختارهای قانونی حمایت کافی از فعالیت سازمان‌های مردم‌نهاد نداشته باشند و مسیرهای قانونی مشخص در فرآیند فعالیت این نهادها وجود نداشته باشد، اعمال سلیقه از سوی افراد در دستگاه‌های دولتی افزایش پیدا می‌کند و این ضعف حمایت قانونی وقتی با عدم اطلاع کافی مدیران دستگاه‌ها از توانایی سازمان‌های مردم‌نهاد در کاهش مشکلات زیست محیطی همراه می‌شود، سبب ایجاد وقفه در کار سازمان‌های مردم‌نهاد به‌ویژه هنگام تعویض و جابه‌جایی مدیران دستگاه‌های مرتبط می‌شود. مدیرانی که با این شرایط توان جذب و هدایت مشارکت مردم را در راستای کاهش مشکلات با استفاده از ظرفیت سازمان‌های مردم‌نهاد ندارند.»

سازمان‌های مردم‌نهاد با تاثیرگذاری اندک

هر چند دولت‌ها مدام در رابطه با تاثیر مهم سازمان‌های مردم‌نهاد بر وضعیت محیط‌زیست کشور خطا به‌های بلند بالا دارند اما قوانین موجود نشان می‌دهد که هنوز تعریف روشنی از ارتباط این تشکل‌ها با دولت‌ها وجود ندارد. اصرار دولت‌ها به تأسیس هر چه بیشتر سازمان‌های مردم‌نهاد در حالی است که اتفاقاً نظارت و کنترل حداکثری دولت بر تشکیل و فعالیت این تشکل‌ها بیش از پیش شده‌است. از طرفی دیگر نهادهای دولتی هم در حوزه محیط‌زیست تصدی‌گری گسترده‌ای دارند و عملاً جایی برای فعالیت این تشکل‌ها باقی نمی‌ماند. همین است که عبدا... اشری را معتقد کرده‌است که وجود تعداد چند صد سازمان‌های مردم‌نهاد محیط‌زیستی تنها فایده‌تزیینی برای دولت‌ها پیدا کرده‌است به این مفهوم که آنها می‌توانند ادعا کنند سازمان‌های مردم‌نهاد محیط‌زیستی همچنان افزایش پیدا می‌کند و آن را به معنای افزایش مشارکت مردمی در این حوزه تعبیر می‌کنند. هر چند آمار رسمی سازمان محیط‌زیست تا پایان آبان ۹۹ حکایت از فعالیت ۷۶۰ تشکل محیط‌زیستی دارد اما در گفته‌های مسؤولان این وزارتخانه این آمار تا ۹۰۰ سازمان مردم‌نهاد فعال محیط‌زیستی هم رسیده‌است. سال گذشته مدیرکل دفتر مشارکت‌های مردمی و مسؤولیت اجتماعی سازمان حفاظت محیط‌زیست اعلام کرده بود: «بیش از ۹۰۰ سازمان مردم‌نهاد زیست محیطی در کشور فعالیت دارند.» اما مسعود مولانا معتقد است به ظاهر به لحاظ کمی در چند سال اخیر تعداد موسسه و سازمان‌های مردم‌نهاد محیط‌زیستی ثبت شده از سوی وزارت کشور روندی صعود داشته‌است. او به جام جم می‌گوید: «خود این جهش سازمان‌های مردم‌نهاد جای تعجب دارد اما در عمل شاهد اثرگذاری پایین عمده این تشکل‌ها نیستیم.» ناگفته نماند البته در همین سال‌ها شاهد فعالیت تخصصی و پایدار تعدادی از سازمان‌های مردم‌نهاد هم بوده‌ایم.

توجه افکار عمومی به موضوع محیط‌زیست طی سه دهه گذشته به شکل قابل توجهی افزایش یافته‌است، بسیاری این توجه ویژه را مدیون ظهور سازمان‌های مردم‌نهاد محیط‌زیستی می‌دانند و برخی دیگر افزایش آگاهی نسبت به اهمیت محیط‌زیست بر زندگی افراد البته و خاتم اوضاع زیست محیطی کشور را در این توجه مؤثر می‌دانند. هر چه باشد از ابتدای دهه ۷۰ در ایران سازمان‌های مردم‌نهاد محیط‌زیستی پایه عرصه گذاشتند، اولین شان را مه‌لقا ملاح‌مدار محیط‌زیست ایران. در سال ۱۳۷۳ با مشارکت همسرش و چند استاد دانشگاهی علاقه‌مند محیط‌زیست با عنوان «جمعیت زنان مبارز با آلودگی محیط‌زیست» بنیان گذاشت، فردی که ۱۷ آبان امسال در ۱۰۴ سالگی درگذشت.

در فاصله تشکیل اولین سازمان مردم‌نهاد محیط‌زیستی تا امروز که نزدیک به ۳۰ سال می‌گذرد مشکلات و چالش‌های فراوانی در رابطه با فعالیت این نهادها وجود داشته‌است. به لحاظ کمی تعداد این سازمان‌ها در ۱۰ سال اول افزایش چشمگیری داشت

در یاخواری‌های معمول شده این روزها، با افزایش مسائل و مشکلات محیط‌زیست در ابعاد مختلف آن در ایران، سازمان‌های مردم‌نهاد نیز گسترش یافتند اما این روند در دوره‌ای بارگود و توقف نسبی از سال ۸۵ رو به روشنی شد. به دلیل ورود مسائل سیاسی و امنیتی به ساختار فعالیت‌های اجتماعی و نبود توجه به سازمان‌های مردم‌نهاد در سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی محیط‌زیست کشور این موضوع سبب کاهش چشمگیر سالانه سازمان‌های مردم‌نهاد فعال در سطح کشور شد. به طوری که فقط در سال ۱۳۹۰ حدود ۴۰ سازمان مردم‌نهاد محیط‌زیستی در سراسر کشور منحل شد و امروز نسبت تعداد سازمان‌های مردم‌نهاد فعال به سازمان‌های مردم‌نهاد ثبت شده در سراسر کشور بسیار اندک است. برابر با آخرین آمار که تا آبان ۹۹ در سایت سازمان حفاظت محیط‌زیست کشور وجود دارد در مجموع تعداد ۷۶۰ نهاد غیردولتی با موضوع محیط‌زیست در کشور ثبت شده، سوال این است که چقدر از این سازمان‌های مردم‌نهاد فعال هستند و مهم‌تر این‌که با حضور این تعداد قابل توجه تشکل چرا

تا دلتان بخواد می‌توان از نقش مؤثر سازمان‌های مردم‌نهاد در بهبود وضعیت محیط‌زیستی ایران نقل قول شنید. اغراق نیست بگویم مسؤولی نمی‌توان یافت که در کارآمدی وجود این سازمان‌های مردم‌نهاد حرفی زده باشد. همه آنها این نهادها را محرک اقدامات زیست محیطی، معماران راه‌حل‌های حکمرانی و کارآفرینانی برای ابتکارات جدید توصیف کرده‌اند. به باور همه آنها سازمان‌های مردم‌نهاد می‌توانند طیف گسترده‌ای از وظایف را در حاکمیت محیط‌زیست به عهده بگیرند اما در واقعیت آنچه اتفاق افتاده هیچ تناسبی با گفته‌های مسؤولان ندارد. عبدا... اشری، بنیانگذار و مدیرعامل انجمن حفظ محیط‌کوهستان که سابقه‌ای نزدیک به سه دهه در این حوزه دارد، معتقد است افزایش کمی سازمان‌های مردم‌نهاد محیط‌زیستی معیار مناسبی برای کارآمدی این تشکل‌ها نیست. او به جام جم می‌گوید: «سازمان‌های مردم‌نهاد زیست محیطی مرکزی هستند که می‌توانند مشارکت‌های مردمی را در حفاظت از محیط‌زیست جهت‌دهی و هدایت کرده، با تمرکز کردن تلاش‌های فردی و جمعی، بارزهای را افزایش دهند. هر چند این نهادها در چند دهه اخیر رشد کمی چشمگیری داشته‌اند اما رشد کیفی این سازمان‌ها نتوانسته افزایش داشته باشد.» مهم‌ترین مانع در نبود تاثیرگذاری این سازمان‌های مردم‌نهاد به باور اشری، نوع نگاه حاکمیت و مشخص نبودن موضع دولت‌ها در برابر این تشکل‌هاست. او توضیح می‌دهد تا میانه‌های دهه ۸۰ هم تعامل سازمان محیط‌زیست با سازمان‌های مردم‌نهاد بسیار مناسب و مؤثر بود اما از آن زمان تا کنون به این نهادها همچون «یک رقیب مطالبه‌گر» نگاه می‌شود و مشکلات بسیار از جمله مشکلات سیاسی و امنیتی را ناظر بر فعالیت‌های سازمان‌های مردم‌نهاد کرده‌است.

بلا تکلیفی دولت‌ها با سازمان‌های مردم‌نهاد

نگاهی به وضعیت کنونی محیط‌زیست در مناطق مختلف کشور نشان می‌دهد همگام با برنامه‌های توسعه اقتصادی و گسترش صنایع در چند دهه گذشته، به علت کم توجهی به نظام حاکم بر محیط‌زیست، کشور حالا با چالش‌های بسیار مهمی در این حوزه مواجه است. از وضعیت کمبود منابع آبی گرفته تا فرسایش عجیب خاک و فرونشست‌های زمین و پسماندهای دیو شده در جنگل و کوه خواری و

میثم اسماعیلی

جامعه

تا دلتان بخواد می‌توان از نقش مؤثر سازمان‌های مردم‌نهاد در بهبود وضعیت محیط‌زیستی ایران نقل قول شنید. اغراق نیست بگویم مسؤولی نمی‌توان یافت که در کارآمدی وجود این سازمان‌های مردم‌نهاد حرفی زده باشد. همه آنها این نهادها را محرک اقدامات زیست محیطی، معماران راه‌حل‌های حکمرانی و کارآفرینانی برای ابتکارات جدید توصیف کرده‌اند. به باور همه آنها سازمان‌های مردم‌نهاد می‌توانند طیف گسترده‌ای از وظایف را در حاکمیت محیط‌زیست به عهده بگیرند اما در واقعیت آنچه اتفاق افتاده هیچ تناسبی با گفته‌های مسؤولان ندارد. عبدا... اشری، بنیانگذار و مدیرعامل انجمن حفظ محیط‌کوهستان که سابقه‌ای نزدیک به سه دهه در این حوزه دارد، معتقد است افزایش کمی سازمان‌های مردم‌نهاد محیط‌زیستی معیار مناسبی برای کارآمدی این تشکل‌ها نیست. او به جام جم می‌گوید: «سازمان‌های مردم‌نهاد زیست محیطی مرکزی هستند که می‌توانند مشارکت‌های مردمی را در حفاظت از محیط‌زیست جهت‌دهی و هدایت کرده، با تمرکز کردن تلاش‌های فردی و جمعی، بارزهای را افزایش دهند. هر چند این نهادها در چند دهه اخیر رشد کمی چشمگیری داشته‌اند اما رشد کیفی این سازمان‌ها نتوانسته افزایش داشته باشد.» مهم‌ترین مانع در نبود تاثیرگذاری این سازمان‌های مردم‌نهاد به باور اشری، نوع نگاه حاکمیت و مشخص نبودن موضع دولت‌ها در برابر این تشکل‌هاست. او توضیح می‌دهد تا میانه‌های دهه ۸۰ هم تعامل سازمان محیط‌زیست با سازمان‌های مردم‌نهاد بسیار مناسب و مؤثر بود اما از آن زمان تا کنون به این نهادها همچون «یک رقیب مطالبه‌گر» نگاه می‌شود و مشکلات بسیار از جمله مشکلات سیاسی و امنیتی را ناظر بر فعالیت‌های سازمان‌های مردم‌نهاد کرده‌است.

info@jamejamOnline.ir
روابط عمومی: ۲۳۰۰۴۴۴۴

#مدیریت-آب و هوا

خسروی از ساری:

امیدوارم برنامه‌ای بلندمدت و کارا برای مقابله با تغییرات اقلیمی در کشور تهیه و اجرا شود تا در سال‌های آتی مشکلات آب و هوایی کاهش یابد.

#سریال-تلویزیون

توکلی شه‌میرزایی از کرچ:

سریال‌های تلویزیونی بعد از پخش اول، خیلی زود بازپخش می‌شود که ساخته شدن سریال‌های جدید عامل اصلی آن است. امیدوارم مسؤولان رسانه ملی در این مورد اقدام اساسی کنند.

#ورزشگاه-پروکتل

جعفریان از تهران:

باز شدن ورزشگاه‌ها اقدامی خوب از طرف ستاد ملی مقابله با کروناست اما پروتکل‌ها توسط تماشاگران رعایت نمی‌شود که امیدوارم برای این موضوع نیز چاره‌ای اندیشیده شود.

#واردات-خودرو

رجبیان از تهران:

نابسامانی در بازار خودرو وجود دارد و قیمت خودرو همچنان در حال افزایش است. چرا دولت محترم واردات را آزاد نمی‌کند؟

#مدرسه-کرونا

کلایم از تهران:

سلامت دانش‌آموزان در مدارس از همه چیز مهم‌تر است اما متأسفانه برخی مدارس پروتکل‌های بهداشتی را رعایت نکرده و به‌گونه‌ای عمل می‌کنند که گویی دیگر کرونا وجود ندارد.

#واکسن-تشکر

شفیعی از تهران:

شنبه گذشته برای تزریق دوز سوم واکسن به مرکز واکسیناسیونی که در باغ موزه دفاع مقدس تهران قرار دارد، رفتم. پرسنل این مرکز خدمات مناسبی به شهروندان ارائه می‌کردند. به این شکل از آنها تشکر می‌کنم.

جوابیه

در پی درج پیامی در ۱۴۰۰/۰۸/۲۴ با عنوان «مکانیکی‌های موجود در منطقه ۳ برای شهروندان مشکل ایجاد کرده‌اند» مدیر روابط عمومی شهرداری منطقه ۳ شهر تهران با ارسال نمایی اعلام کرد: در بازدید کارشناسان اداره ساماندهی و براساس سوابق موجود، تعداد ۲۶ واحد صنفی مکانیکی در محدوده ذکر شده مشغول فعالیت هستند که از این تعداد ۶ واحد دارای پرونده ساده هستند؛ بنابراین موضوع رفع مزاحمت واحدهای صنفی مذکور در دستور کار قرار گرفته و نتیجه متعاقباً اعلام خواهد شد.